

Overweging nav. Exodus 1 – 2:10

Lieve mensen, jong en oud,
allen mensen van God en zijn goede verhaal

De komende weken
gaan we op weg met het boek Exodus.
Exodus, het verhaal van Gods volk
dat een uitweg vindt uit Egypte.
Ik vind het nog steeds een verhaal van alledag.
Van volken die trekken over de wereld, van vluchtelingen.
Mensen die met de moed der wanhoop
op zoek zijn naar een minimum van bestaan.
Een dak, brood en kleding.

Het boek Exodus, en nu geef ik wat
exegese/achtergrondinformatie, maakt deel uit
van de Bijbelboeken Genesis tot 2 Koningen.
Al die Bijbelboeken vertellen
over de verkiezing van Israël
tot dienst van God.
Over het door God geschonken land Kana.
Over de vestiging in dat land
en steeds weer de ontrouw aan God
dat uiteindelijk leidt tot de ballingschap.
Al deze Bijbelboeken zijn eigenlijk
een doorlopende oproep
om je om te keren
tot God en zijn leefregels.
En niet alleen voor toen,
maar ook nog voor nu.
Met andere woorden:
je moet niet van God losraken!
Het begint in Genesis al met de Oergeschiedenis.
De teleurstelling van God in de mensen.
Adam en Eva in het paradijs,
De dood van Abel door Kain.
De aardse meisjes die godenzonen trouwen.
Noach en tot slot de torenbouw van Babel.
Kortom: de mens die steeds de neiging heeft
tot eigen machtigheid.

Klinkt misschien niet onbekend
in de oren, temeer ook als we nu
rondkijken in onze wereld.
Vakjes en hokjes.
De goeden en de slechten.
En bovenal autonoom, zelfredzaam
en eigen macht willen hebben.

En dan wordt Abraham geroepen.
Hem wordt beloofd een groot volk te worden.
Na Abraham komt Izaak en vervolgens Jakob.
En vorige week konden we
in de club/jongerenviering horen
hoe Jakob met zijn zonen
door hongersnood in Egypte kwam.

*En hier zet ons Bijbelverhaal vanmorgen in.
Twaalf zonen had vader Jakob gekregen.
De hele familie telde zeventig mensen
toen Jozef stierf.
En die zeventig vermenigvuldigden zich.
Met alle gevolgen van dien.*

Die laatste woorden roepen een bepaalde spanning op.
Wat staat dit volk van God
te wachten in Egypte.

De dreiging zien we ook
op het schilderij van Cees Otte.
Die zwarte lucht boven de 12 figuren, de 12 zonen.
Ergens las ik in een Bijbelverklaring
dat er 430 jaar zat tussen de vestiging en nu.
En ja, dan kan een volk flink uitgroeien
tot het grote volk ooit aan Abraham beloofd.
Maar de farao van Egypte
is er niet gecharmeerd van.
Integendeel!!
Die ziet en hoort niet meer
mensen, gezichten, gasten,
verhalen over hongersnood.
Die denkt alleen nog
in bedreiging, angst en vijanden.

Een beetje gechargeerd naar onze tijd denkt farao:
we hebben te lang de grenzen opengezet.

We hadden hekken bij de grenzen moeten zetten.

Het is naïef beleid geweest en nu is het te laat!

Spionnen en terroristen.

Die bij een dreiging

met de vijand kunnen heulen!

Hoe actueel is dit Bijbelse verhaal!

Nog gaan miljoenen mensen op weg.

Mensen uit Syrie, op de vlucht

voor geweld, honger of beiden.

En **worden vreemdelingen**

in een voor hen ook vreemd land.

Het is een groot probleem, want hoe moeten

al die mensen onderdak hebben

en gevoed worden.

Ik heb daarvoor ook niet zomaar een oplossing.

Maar waar het me wel om gaat

is hoe naar mensen wordt gekeken.

Wat is het beeld en de taal die we hebben.

Dat vind ik wel eens beangstigend.

Mensen die anders zijn, vreemdelingen

komen naar hier op zoek naar een beter leven

zonder oorlog, onderdrukking.

Ook hoe ineens nu naar Chinezen

wordt gekeken in Nederland.

Racistische opmerkingen en discriminatie

vanwege het coronavirus naar mensen

die hier geboren en getogen zijn,

gewoon Nederlander zijn.

Zij worden vaak niet gezien als:

mensen-die-anders-zijn,

maar als bedreiging, vijand.

En daarmee komt onze menselijkheid

op het spel te staan.

Nogmaals, de problematiek is groot

en ik heb ook zo niet een antwoord.

Maar het gaat mij wel om het beeld en de taal

als we over deze mensen spreken.

En daar gaat het ook mis in ons Bijbelverhaal.
Het volk Israël zijn mensen die anders zijn,
vreemdeling in een vreemd land.
En farao ziet hen als bedreiging.
Spreekt een taal van angst.
Eerst de uitputting:
laat ze hard werken voor een hongerloon.
Stenen bakken, sjouwen
en voorraadsteden bouwen.
Dat zal ze uitputten,
zodat er geen kinderen meer komen.
Maar het volk wordt talrijker,
zoals beloofd is aan Abraham.

Dan komen Sifra en Pua,
de twee vroedvrouwen in beeld.
Beiden verzetten ze zich
tegen de onmenselijkheid van Farao.
De bijbel is over het algemeen
een mannenboek,
maar op cruciale momenten
zijn het vaak vrouwen
die een reddende of bevrijdende rol hebben.
Sifra en Pua verzetten zich
tegen het vijanddenken, de moordplannen
en de angst van farao.
Zij hebben normbesef van wat ethisch
wel of niet door de beugel kan.
Zij maken toekomst mogelijk voor het volk Israel.
En spelen daarmee ook een rol in de vervulling
van de belofte van God
dat Israël een groot volk zal worden.

Uiteraard roept farao ze ter verantwoording.
Maar uit hun antwoord blijkt
dat ze steeds te laat zijn bij de vrouwen.
En niet te vergeten, ze zijn zelf zwanger.
Zo even een zinnetje tussendoor.
Ergens las ik dat vrouwen
soms vroedvrouw werden,

omdat ze zelf geen kinderen konden krijgen.
Maar omdat ze kinderlevens hadden gered,
beloonde God hen met eigen kinderen.
Het is wel een mooie gedachte,
maar ondertussen schrikt Farao
nergens voor terug
en richt zich tot het volk om alle jongetjes
in de Stroom te gooien.
Farao wil het volk decimeren.
maar vergeet dat hij zo voorwaarden schept
voor het volk Israël,
om uit het doodsland Egypte te vertrekken.
Want dit is een kansloos leven!

En in die kansloosheid
wordt er een mooi jongetje geboren.
Zijn moeder verbergt hem 3 maanden.
Dan zet ze hem in een arkje
in het riet van de Stroom.
Een arkje dat aangeeft:
hoeveel farao's in de wereld
ook kiezen voor de dood,
het Gods wil is dat dit kind leeft.
Zijn zus kijkt toe en ziet
hoe de dochter van farao haar broertje vindt.
De moeder, zijn zus en de dochter van de farao
gaan ervoor dat dit kind blijft leven.
Verzetten zich net als de vroedvrouwen
tegen de waanzin van de dag.
En in plaats van te lezen farao's dochter
kun je misschien ook lezen Hitler's dochter
of de dochter van welke wrede heerser ook.
Om aan te geven
dat niet alle Egyptenaren slecht waren.
Het betekent dat de Bijbel zelf aangeeft
dat als het om mensen gaat
we niet mogen generaliseren
en denken vanuit stereotypen.
Er kan ook goedheid onder vijanden zijn.

Farao's dochter heeft het kind
uit het water opgetrokken en noemt hem
Mozes, dat betekent zoon.
Maar van wie is hij een zoon?
Van de god van Egypte of Israel?
Die god mag Mozes zelf kiezen.
Dat horen we over 2 weken.

Maar voor ons misschien ook iets
om over na te denken.
Welke God kiezen wij
of zijn wij van God los?
Want soms overkomen ons dingen,
ook de afgelopen week
in de gemeente Olst-Wijhe,
waarbij geloofstwifel kan toeslaan.
Dan hoop ik van harte
dat we toch ergens
de troost van God en mensen
mogen ontvangen om door te gaan.
Moge het zo zijn.
Amen